

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om statstilskud til kunstmuseer.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 205) findes i tidenden sp. 5788, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2955).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de to følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om kulturhistoriske lokalmuseer.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 206) findes i tidenden sp. 5788, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2955).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om et J. F. Willumsen-museum i Frederikssund.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 207) findes i tidenden sp. 5788, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2955).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Bodil Koch: Det har været en ganske mærkelig oplevelse at sidde i det folketingsudvalg, der har haft de tre museumslovforslag til behandling. Hvis man vil være saglig, bliver man nødt til at være uvenlig, og jeg er på en måde ked af at blive ved med at omtale de dårlige arbejdsforhold, vi har haft, men det har været enerverende og særlig ved disse tre lovforslag. Vi har ikke haft mulighed for at arbejde ude i felten, for at rejse ud og se på forholdene på museerne og tale med de folk, der varetager dette væsentlige kulturområde, og vi har jo også haft virkelig meget få timer til drøftelse i selve udvalget.

Når jeg alligevel bruger det udtryk, at det har været en mærkelig oplevelse, er det, fordi det trods alt var en positiv ting. Det forekommer mig, at der var en mærkelig positiv fornemmelse hos alle medlemmerne, og havde vi haft lidt bedre tid, kunne vi sagtens være kommet til et bedre resultat og have afgivet en bedre betænkning. Der kunne måske også — det er jo ganske vist ubeviseligt, men vi kan jo høre, hvad kulturministeren siger til det bagefter — have været en chance for, at vi kunne have fået lidt bedre økonomiske muligheder for at realisere det, der er de nye museumsloves principielle mål, nemlig at skabe museerne om til at blive en art kulturcentre i langt højere grad, end det hidtil har kunnet lade sig gøre.

I det rent principielle er der enighed i folketingsudvalget. Det er en virkelig nyskabelse, at der nu åbnes mulighed for museerne til at tage fat på en kulturformid-

[Bodil Koch.]

lende opgave, og at der med dette for øje kan ansættes museums-pædagoger. Men mit parti og socialistisk folkeparti har været enige om, at der er et for stort misforhold mellem lovens hensigt og den økonomiske støtte, der stilles til rådighed for museerne i virkeliggørelse af de nye opgaver.

Jeg var derfor besluttet på at foreslå basisåret for tilskuddene til museerne flyttet til 1968-69 i stedet for som i lovforslagene 1967-68. Vi havde faktisk stillet ændringsforslag, men i et sidste hastigt samråd med kulturministeren indvilgede ministeren i at ændre revisionsparagraffens frist fra 1972-73 til 1970-71, og fra oppositionens side så vi heri en sådan forståelse for, at det ikke var uden grund, vi følte os lidt utilfredsstillede, at vi frafaldt vort ændringsforslag.

Jeg vil bede ministeren om ikke at tro, at når vi først ville stille dette forslag, og når vi stiller det ændringsforslag, vi nu fastholder, hænger det sammen med det, man så let og tit herinde gennem årene har kaldt politisk overbudspolitik. Men da jeg i sin tid udskød loven om kulturcentre — og ikke skrinlagde kulturentertanken — var det netop, fordi jeg mente, at det var så væsentligt først at undersøge, i hvilken grad denne kulturcenter-, denne formidlingstanke kunne virkeliggøres af de bestående kulturinstitutioner, både biblioteker og museer og teatre. Vi får jo ikke en ny teaterlov i denne samling, hvis jeg må indskyde en parentes, men jeg ser med glæde, at vi forhåbentlig alligevel får øget støtte til teatrene, og så får vi disse ikke helt tilstrækkelige museumslove.

Ministeren har jo sagt i et samråd — og det ville være mærkeligt at benægte, at man godt kan se sagen fra ministerens side — at han ikke kunne udvide de økonomiske rammer for museumslovene mere, end det sker, af hensyn til de økonomiske restriktioner, som regeringen har pålagt alle ministerier. Men hertil kan man dog vist alligevel sige, at der er ingen af de andre ministerier, der har udsendt en sådan saltvandsindsprøjtning af forhåbninger og fremtidssyn som kulturministeriet ved sin nok som bekendte betænkning nr. 517, og jeg synes, at der i højere grad her omkring museumslovene burde have været sammenhæng mellem disse forjættende ord og handling og økonomi. I øvrigt, hvis jeg må

tilføje det rent parentetisk, var det jo meget morsomt forleden dag at se, hvordan netop saltvandsindsprøjtningen fra kulturbetænkningen havde virket i Rødovre Centret, idet man havde prøvet at flytte små museumsudstillinger derud. Jeg synes, at det på det kulturformidlende område er en lille, men meget, meget morsom og inspirerende ting, der lige er sket.

Mit parti og socialistisk folkeparti har derfor ikke kunnet frafalde vort ændringsforslag til lovforslaget om kulturhistoriske lokalmuseer, § 5, stk. 1. Vi ønsker, at det særlige tilskud til landsdelsmuseerne skal forøges ikke til 25.000 kr., men til 50.000 kr. Det er ikke, fordi jeg nærer nogen stor tiltro til, at det vil ske, fordi der er jo noget om, at både regering og opposition arbejder i en vis fastlåsthed til tagne standpunkter, men jeg kan alligevel ikke dy mig for at spørge kulturministeren, om der skulle være nogen mulighed for, at ministeren i et kort samråd mellem anden og tredje behandling af disse lovforslag kunne komme med finansministerens tilslutning til den af os foreslåede forhøjelse af landsdelsmuseernes særlige tilskud. Så kunne der jo komme lidt mere skub i tingene efter de nye linjer, og landsdelsmuseernes særlige opgave er jo netop at være med til at sætte gang i kulturformidlingen i større områder.

Nu siger jeg, at jeg har ikke megen tiltro til, at ministeren vil følge vort ændringsforslag, men alligevel kunne jeg ikke lade være i går at tænke på, hvor bitter tilværelsen kan være. Nu foreslår finansministeren, at der på 5, jeg havde nær sagt skaldede dage — det er intet skældsord, vel? — 5 skaldede dage i september skal bruges 1 mill. kr. om dagen til Verdensbankens kongres. Dette beløb kunne dække støtten til landsdelsmuseerne med det af os foreslåede beløb i 13-14 år. Jeg ved godt, at en sådan sammenligning halter, men man kan alligevel ikke lade være at tænke på, hvor vanskeligt det er at komme igennem med små ting dér, hvor store ting går igennem uden videre — hvis man kan kalde det en stor ting.

Jeg er ikke blind for, at i forhold til de eksisterende love betyder de nye lovforslag en forbedring, ikke alene fordi tilskuddene hæves, men når kulturministeren i sin fremsættelse understregede det stærke behov derfor, bør vi dog ikke glemme, at museernes

[Bodil Koch.]

andel i kulturministeriets bevillinger er faldet fra 17,4 pct. i 1951-52 til 10,8 pct. i 1967-68. Det fremgår af selve kulturbetænkningen side 16.

Selv om tilskudsordningen som allerede nævnt er en forbedring og betyder øgede tilskud for mange af museerne, er der jo en række af museerne, der rammes hårdt. Der er nemlig ikke tvivl om, at der er mange af museumsbestyrelserne, der er ængstelige for at bede de lokale råd om årlige forhøjelser og også har svært ved at få dem, og derfor nøjes de med at søge forhøjelser hvert andet eller tredje år. Jeg kan f. eks. nævne, at det gælder museet i Sønderborg. Det fik først sit lokale tilskud sat godt op i 1968-69, og nu er basisåret jo 1967-68. Det havde virkelig været rimeligt som basisår for stats-tilskuddene at vælge det år, hvor de to gamle love ifølge deres § 8 skulle revideres. Men nok om det, for vi har jo opgivet at stille ændringsforslaget.

Ved en kommende revision tror jeg vi må overveje, om vi ikke kan finde frem til en formulering, der siger, at statstilskuddet ikke kan overstige 125 pct. af de tilsvarende stedlige tilskud i det regnskabsår, der er afsluttet året før det finansår, hvor stats-tilskuddet udbetales. Hvis man bibeholder maksimalbeløbet på 200.000 kr., vil merudgiften for staten ikke blive særlig stor, og samtidig kan man hjælpe de mere aktive og ekspanderende museer.

Jeg vil lige bemærke, at Foreningen af danske Kunstmuseer har foreslået procent-satsen sat op til 150, men det har vi ikke kunnet drøfte. Der foreligger også interessante indlæg i debatten om museumslovsforslagene fra Dansk kulturhistorisk Museumsforening, men sandheden er jo den, at udvalget simpelt hen ikke har haft tid til virkelig at gennemdrøfte disse oplæg.

Det er udmærket, at kulturministeren med de fremsatte lovforslag tilnærmer loven om kunstmuseer til den nye lov om kulturhistoriske museer. Men det er ejendommeligt, at medens der i forslaget om stats-tilskud til kunstmuseer i § 5, stk. 2, sikres et tilskud på højst 20.000 kr. om året til kunstindkøb — det er i sandhed små beløb i betragtning af, hvad god kunst koster i dag — er der ikke en tilsvarende bestemmelse i lovforslaget om kulturhistoriske

lokalmuseer. Jeg finder det godt, at beløbet på de 20.000 kr. nu udelukkende skal bruges til kunstindkøb og ikke som efter gældende lov også til konservering. Den meget påtrængende konservering både på kunstmuseerne og de kulturhistoriske museer tænker ministeren sig klaret ved særlige bevillinger på finanslovene.

Jeg vil gerne i denne forbindelse takke ministeren for tilsagnet om, at en konserveratorskole snarest muligt vil blive oprettet. Det er jo meget vigtigt med denne konservering, hvis ikke store kulturhistoriske værdier skal gå tabt. Også ministerens positive holdning over for spørgsmålet om en antikvitetsslov er der grund til at takke for. Vi har i det hele taget i folketingsudvalget mærket ministerens positive holdning til de spørgsmål, vi har rejst. Det gælder i og for sig også spørgsmålet om de ekstra beløb; man mærkede det både ved bemærkningerne, og jeg havde nær sagt også gennem de negative svar.

Lad mig slutte med at sige, at de nye love vil give væsentlige fremskridt og åbne nye perspektiver, det pædagogiske og det kulturformidlende. Men én ting har vi i udvalget end ikke berørt: vi er slet ikke kommet ind på den forskningsmæssige baggrund for det kulturformidlende arbejde, som er nødvendigt, hvis dette ikke blot skal blive „underholdende“ i almindelig banal forstand — jeg håber, man kan høre citationstegnene — men virkelig blive ægte kulturformidling. Igen her i dag er der nævnt ordet kulturkløft. Jeg tror ikke på den megen snak om kulturkløfter. Jeg har lyst til at trække frem, fordi det, vi beskæftiger os med, dog er kunstens og kulturinstitutionernes forhold netop til mennesket, jeg havde nær sagt på gaden, at for ikke mange dage siden havde jeg en ejendommelig samtale med en meget henrivende mand af den slags, man kalder sprittere. Han sagde: „Jeg går meget på museer; jeg bliver der 2-3 timer ad gangen, for det tager jo tid, når man skal tænke sig om samtidig.“ Jeg tror, at det at tale om kulturkløft er noget falsk, og at det, vi mangler, er at give folk muligheder og bryde en tradition — netop meget af det, hr. Sigsgaard var inde på.

Jeg gentager så mit ønske om en udvidelse af landsdelsmuseernes rådighedsbeløb, og jeg vil, indtil jeg ser det modsatte bekræftet,

[Bodil Koch.]

nære et naivt håb om, at kulturministeren vil gøre vort ændringsforslag til lovforslag nr. 206 om kulturhistoriske lokalmuseer til sit.

Jeg kan i og for sig føle mig lidt ked af at stå her og gøre mig så meget ud til bens over den dårlige tid, vi har haft; men det har været umådelig skuffende for den, der virkelig havde glædet sig til at have god tid til at arbejde med disse ting. Vi overser ikke fra mit partis side den store arbejdsindsats fra kulturministerens og embedsmændenes side, der lå bag betænkning nr. 517, og vi glemmer heller ikke, at ministerens sygdomsperiode uundgåeligt virkede ind på lovforslagene alt for sene fremsættelse. Derfor skal mine sidste ord trods alt være en tak til ministeren for den positive holdning, som vi, som jeg allerede nævnte før, har mødt i folketingsudvalget. Jeg føler mig overbevist om, at kulturministeren gerne var gået videre, end sket er, med at udvide museernes økonomiske arbejdsbaggrund. Ordføreren for selve det radikale venstre brugte ved første behandling den vending, så vidt jeg erindrer, at han var tilbøjelig til at mene, at den højtærede minister for kulturelle anliggender for tilfældet havde ladet den for ham særegne beskedenhed influere stærkere på forslaget; end almindelig praksis ville have mulighed for at honorere. Det synes jeg nok der er noget om.

Jeg tror, at alle i folketingsudvalget oprigtigt vil takke ministeren for, at lovene allerede vil komme til revision i 1970-71; der er nok at tage fat på, som vi har måttet lade ligge helt i denne omgang. Der spores ud over landet en slags museumskrise, idet der viser sig en meget glædelig forståelse for, at de nye arbejdsmetoder er nødvendige, hvis dansk ungdom og befolkningen som helhed ikke skal tro, at et museum er et sted, hvor fortiden indkapsles og stivner, men at det er et kulturcenter, der forbinder levende fortid med frugtbar fremtid. Hvad enten nu kulturministeren vil tage det ekstraordinære skridt at godtage ændringsforslaget eller ej, stemmer vi naturligvis med mere eller mindre betonet glæde for de foreliggende lovforslag. Men jeg synes, det ville være nyt og lovende, hvis kulturministeren inden tredje behandling kunne tænke sig at skaffe bevillinger til landsdelsmuseerne, så de fik en bedre chance for at virkeliggøre

bare en lille smule af de visioner, som ministeren så smukt gav udtryk for i sin kulturbetænkning.

Lovforslaget om Willumsen-museet kan vi ganske tiltræde i den form, det har. Med de andre lovforslag synes jeg nok man slår vinduerne op for nye perspektiver i fremtiden, men de åbner ikke i tilstrækkelig grad døren, så museumsfolkene kan træde ud og allerede nu arbejde stærkt og kraftigt i det nye fremtidsperspektiv.

Gudrun Jensen: Lovforslagene har været underkastet en ganske grundig udvalgsbehandling, hvorom jeg i det store og hele kan henvise til betænkningen. Herudover skal jeg knytte nogle enkelte bemærkninger til forslagene her ved anden behandling.

Det har glædet mig, at Dansk kulturhistorisk Museumsforening, der har haft foretræde for udvalget, har anerkendt de forbedringer af de økonomiske muligheder for museumsarbejdet, forslaget om de kulturhistoriske museer indeholder, og det videregående perspektiv, som den nye lov vil rejse for en folkelig-pædagogisk virksomhed på dette område.

Det kan ikke undre, at museumsfolkene gerne havde set yderligere økonomiske forbedringer gennemført ved statens hjælp, men vi må give ministeren ret, når han over for udvalget har udtrykt betænkeligheder ved at gå med til en sådan forøget statsstøtte i den aktuelle finansielle situation. Riget fattes nu som så ofte før penge. Alt håb lades dog ikke ude for museerne, da der i akutte situationer kan blive tale om ekstraordinære tilskud over de i lovforslaget omtalte rådighedsbeløb.

Vi er alle enige om at fremskynde revisionen af lovene om kulturhistoriske lokalmuseer og om statstilskud til kunstmuseer et år til folketingsåret 1971-72. Der er naturligt nok også enighed om, at alle 3 love først skal træde i kraft den 1. juli i år i stedet for den 1. april.

Allerede ved første behandling af lovforslagene blev der vist fra alle sider udtalt stor sympati for den adgang til at intensivere det kulturformidlende arbejde, som hermed åbnes. Udvalgsarbejdet har bekræftet disse intentioner, som også mit parti deler.

Jeg kan endelig tilslutte mig tanken om oprettelse af en konservatorskole på det kgl.

[**Guðrun Jensen.**]

akademi for de skønne kunster, når der kan skaffes bevillinger hertil.

Merete Bjørn Hanssen: Fru Bodil Koch har været meget inde på det arbejdspress, der har hvilet over de folketingsudvalg, som har haft kulturlovsforslag til behandling i denne samling. Jeg tror, ministeren er enig med udvalget i at beklage, at hans sygdom har medført en sådan forsinkelse i arbejdet, at udvalget må føle, at det gerne ville have haft tid til at gå lidt mere i dybden med sit arbejde. Men det er jo også baggrunden for, at vi allerede i folketingssamlingen 1970-71 igen tager de 3 museumslove, der nu er afgivet betænkning om, op til revision.

En så tidlig revision levner ikke stor mulighed for at indhøste erfaringer med de udmærkede principper, der nu kommer til at gælde, ensartet for kunstmuseer og kulturhistoriske lokalmuseer, men ønsket om den hurtige revision er også begrundet med, at vi så meget hurtigere når frem til en ændring af det basisår, der er udgangspunktet for lovforslagenes tilskudssystem. Vi har i udvalget haft en fælles interesse i at virkeliggøre den grundtanke, at lokal aktivitet og økonomisk offervilje følges 100 pct. op af staten. Da der netop i de allerseneste år ud over landet mærkes en stigende lokal interesse og offervilje, er det naturligt, at ingen af os ønsker gennem fastlæggelsen af basisåret at medvirke til at give det indtryk, at man ikke ønsker en sådan aktivitet fulgt op.

Det må dog understreges, at selv om der havde været økonomiske muligheder for allerede nu at nå frem til basisåret 1968-69 som beregningsgrundlag, ville også denne grænse i lovenes hele gyldighedsperiode have sat bom for en omgående udløsning af højere statstilskud til de senest tilkomne lokalt aktive. Det må endvidere understreges, at merudgiften ved at flytte basisåret ville beløbe sig til 375.000 kr. Heroverfor må sættes det beløb på 3,6 mill. kr., som statstilskuddene ved de foreliggende lovforslag nu øges med til kunstmuseer og til kulturhistoriske lokalmuseer. Der er altså tale om et betydeligt fremskridt, som ikke bør overses.

Tallet vil jeg også gerne nævne i relation til det ændringsforslag, der er kommet fra socialdemokratiet og SF, og som jeg på mit

partis vegne må anbefale at stemme imod. Ændringsforslaget går ud på at øge det særlige tilskud til landsdelsmuseerne fra 25.000 kr. til 50.000 kr. Bortset fra, at vi her står med et nyt eksempel på statslige merudgifter, som af oppositionen tænkes dækket ved at sænke skatteudskrivningen, skjuler dette krav den forbedring, som lovforslagets 25.000 kr. betyder. Vi står nemlig med en forøgelse fra 14.000 kr. til 25.000 kr., altså i forvejen nær en fordobling — et beløb, der er beregnet til at dække en halv akademisk arbejdskraft og altså netop det, som lovgivningen stiller krav om som betingelse for at opnå status som landsdelsmuseum.

Ved første behandling understregede jeg det betydningsfulde skridt i retning af en decentraliseret kulturpolitik, der lægger vægt på det kulturformidlende, som disse lovforslag er udtryk for. Ministeren har fremhævet ved at begrænse antallet af landsdelsmuseer til 17, at de kommende års videre arbejde med kommunalreformen og byrdefordelingen bør indgå i overvejelserne omkring tilskudspolitikken også til museerne. Netop derfor udtrykte jeg ønske om en tidligere revision end den oprindeligt planlagte i 1972-73. Jeg håber, at den 2 års fremrykning af revisionen, der nu sker, betyder, at ministeren vil forsøge at bringe sine overvejelser om kommunalreformen til ende, så at resultatet kan foreligge til den kommende revision.

I forbindelse med, at antallet af landsdelsmuseer begrænses til 17, og at vi i øjeblikket har 15 landsdelsmuseer, vil jeg sluttelig bede ministeren oplyse, hvor mange af de kulturhistoriske lokalmuseer der vil opfylde det foreliggende lovforslags kriterier for anerkendelse som landsdelsmuseer, og ud fra hvilke overvejelser ministeren, såfremt der er tale om flere end de to, der er plads til, vil vælge nye landsdelsmuseer. Jeg går ud fra, at netop kommunalreformen her vil spille ind i ministerens overvejelser.

Hermed skal jeg anbefale at stemme imod det af socialdemokratiet og SF stillede ændringsforslag og at stemme for ministerens ændringsforslag.

Jørgen Andersen: Jeg kan være enig med fru Bodil Koch i, at udvalgsarbejdet har haft mange interessante aspekter. Jeg for min part må dog åbent erkende, at det mest

[Jørgen Andersen.]

interessante har været den fhv. kulturminister selv. Det har glædet mig hos fru Bodil Koch at møde en sagkundskab, som overgik andre udvalgsmedlemmers. Det var inspirerende ud fra fru Bodil Kochs erfaring at følge udvalgsarbejdets gang; det var rart at konstatere, at også tidligere kulturministre har været i vanskeligheder med at skaffe den økonomi til veje, som var fornøden for de ideer, de stod for. Også besværlighederne med forståelsen ude i befolkningen, med forståelsen i tinget, med tilfredsheden hos kunstnerne selv og med det tidspres, som også eksisterede under tidligere regeringer, har fru Bodil Koch vist en umådelig forståelse for, og hun har i udvalget respekteret regeringens vanskeligheder i den tilsvarende situation. Det har for mig at se været en kolossal ballast for alle i udvalget imod de ekstreme ønsker om støtte til kunsten.

Når det er sagt, må jeg med basis i det, jeg sagde om det foregående lovforslag om Statens Kunstfond erkende, at vi i det radikale venstre må være tilfreds med de resultater, der er nået. Vi var gerne gået videre, men erkender, at situationen ikke tillader os det. Vi påskønner ministerens ændringsforslag, som er et væsentligt skridt i den rigtige retning. Derimod må vi afvise det ændringsforslag, som er stillet af socialdemokratiet og SF — ikke fordi vi ikke har sympati for de tanker, der ligger deri, men i erkendelse af, at de økonomiske forhold for tiden ikke gør det muligt at foretage en sådan ændring.

Det radikale venstre ser de nye museumslove som et virkeligt skridt for at imødekomme de ønsker, som man regner med findes hos befolkningen om at forstå den kulturarv, som opbevares på museerne og skal præsenteres for publikum, ikke mindst for skolerne. Vi anbefaler lovforslagene til vedtagelse, og vi anbefaler ændringsforslagene til vedtagelse, men afviser mindretallets ændringsforslag.

Poul Dam: Også i denne sag skal jeg tale i stedet for fru Gunhild Due, der er forhindret i at være til stede, og jeg kunne for så vidt nøjes med at anbefale de stillede ændringsforslag, også det, der er stillet af

socialdemokratiet og SF sammen, og anbefale lovforslagene til vedtagelse senere hen.

Jeg vil dog også her gerne for egen regning tilføje, at det forekommer mig, at vi stadig væk er i en overgangsperiode med hensyn til museumsplanlægningen og museumsfinansieringen. De foreliggende forslag betyder en væsentlig forbedring, måske ikke mindst af de kulturhistoriske museers forhold, men behovene er så uhyre store. Vi har i det sidste års tid haft nogle brandkatastrofer og nogle indbrud, som har vist, at museerne har været nødt til at økonomisere på en måde, som alene for samlingernes bevarelse har indebåret en væsentlig fare. Vi ved også, at adskillige museer har brug for en meget væsentlig aktivitetsforøgelse, for at man overhovedet kan udnytte de samlinger, det er lykkedes at få bragt til veje. Jeg ser derfor med glæde, at revisionen skal foregå efter et forholdsvist rimeligt åremål, og jeg håber, man til den tid har fået en virkelig undersøgelse i gang, så man kan få skabt et system af museer, der i højere grad end det nuværende kan tilfredsstille kravene og behovene.

Sigsgaard: Der er jo stillet et ændringsforslag af socialdemokratiets og SF's udvalgsmedlemmer, som er enslydende med et, jeg selv anførte ved første behandling, da vi var flere, der var inde på det. Men nu er jeg blevet bekymret ved at høre regeringspartierne ordførere tale om, at statsfinanserne ikke kan bære ændringsforslagets gennemførelse. Derfor har jeg forsøgt at undersøge, hvor økonomisk vidtrækkende det er; jeg ville se, om jeg kunne forsvare at stemme for det, for jeg ville nødig være den, der skubbete til det hældende læs, der hedder statsfinanserne. Jeg fik oplyst af fru Bodil Koch, at hvis ændringsforslaget gennemføres, vil det koste 375.000 kr. Efter en nøje overvejelse finder jeg, at det må kunne gå an at stemme for det, selv om det skulle komme til at koste 375.000 kr.; når vi tænker på, at vi senere i dag skal behandle udskrivningslovforslaget og dér vil høre partiernes ordførere jonglere med milliardbeløb, vil jeg altså stemme for ændringsforslaget.

Dernæst vil jeg spørge udvalget, om man i forbindelse med udvalgsbehandlingen har overvejet formidlingsproblemet. Jeg pegede ved første behandling på, at åbningstiderne

[Sigsgaard.]

betyder meget for besøget. Jeg er enig med fru Bodil Koch i, at man nok tit ligesom gør det, som nogle kalder kulturkløften, noget dybere, end den i hvert fald er, og at man gør formidlingsproblemet til noget svært indviklet, som man kan skrive store og lærde afhandlinger om, og så viser det sig, at det hele undertiden simpelt hen hænger sammen med, at museer og andre kulturelle institutioner har åbent på tider, hvor folk ikke har fri. Derfor vil jeg spørge, om man har overvejet spørgsmålet om åbnings-tidene.

Man kunne også ved denne lejlighed tage spørgsmålet om kunstudlån fra kunstmuseerne op; det nævnte jeg også ved første behandling, og jeg vil godt spørge, om man har diskuteret det i udvalget og da med hvilket resultat. Hvis det ikke skulle være tilfældet, skal jeg henstille, at ministeren overvejer disse problemer. Her er formidlingsspørgsmål, der kan løses næsten eller måske endda helt uden penge, og derfor håber jeg, at ministeren tager et initiativ i den forbindelse over for folketinget i næste samling.

Dernæst skal jeg benytte lejligheden til at minde om det problem, der ligger i, at de såkaldte løsfund i høj grad går museernes næser forbi — altså savnet af en antikvitetslov. Det var jeg temmelig udførligt inde på ved første behandling; jeg beskrev bl. a., hvordan Københavns Bymuseum, som jeg tilfældigvis kender bedst til, går glip af en mængde løsfund, som privatpersoner tilegner sig, og som i vid udstrækning eksporteres ud af landet. Der foregår en konkurrence i dag mellem museerne og disse privatpersoner, og udenlandske samlere er tit i stand til at betale langt større beløb for sådanne løsfund end museerne; også af den grund går fundene uden om museerne. Jeg har bemærket i betænkningen, at udvalget har diskuteret det spørgsmål; man siger herom noget, som forekommer mig lidt kryptisk: på den ene side har vi hensynet til en ønskelig udveksling af kulturelle genstande landene imellem og på den anden side hensynet til beskyttelse af landenes arkæologiske arv. Den udveksling af kulturelle genstande, der foregår i dag, er altså simpelt hen almindelig, merkantil sjakren med de ting, som man finder ved udgrav-

ning, ved anlægsarbejder osv. Er det det hensyn, man ønsker at tage, er jeg ikke enig. Jeg kan ikke forestille mig, at det er den sjakren, man ønsker skal fortsætte. Jeg synes ikke, det er noget rimeligt hensyn at tage, at velhavende turister skal kunne købe jernalderkrukker med hjem; det kan man godt se væk fra. Der er kun hensynet til det, som man her kalder landenes arkæologiske arv, at tage. Når man i udvalgsbetænkningen konkluderer dette afsnit med at sige, at for løsfundenes vedkommende ønsker udvalget at understrege det nødvendige i at håndhæve eksisterende regler, så tror jeg ikke, det er tilstrækkeligt.

Jeg nævnte ved første behandling efter at have talt med museumsfolk om det, at de eneste regler, vi rigtig i dag har til beskyttelse af sådanne løsfund, er dem, der står i danefæloven, og danefæloven kiggede man sidste gang på i 1750, så vidt jeg ved. Jeg pegede derfor på, at det måske var på tide, at man reviderede den; selv om der er stort pres af love, skulle man nok tage den op. I danefæloven har man reglerne, men de er ikke tilstrækkelige, synes jeg. Derfor er udvalget kommet for let om ved den opgave. Mener udvalget, at vi skal have en antikvitetslov, på samme måde som Norge, Sverige og Italien har det, eller mener udvalget det ikke? Kunne man ikke have sagt det lidt klarere?

Jeg har også tidligere nævnt, at i Sverige f. eks. er det sådan, at når der foretages statslige anlægsarbejder, afsætter staten på budgettet for disse anlægsarbejder et beløb til behandling af de løsfund, man gør i forbindelse med anlægsarbejderne. Jeg vil gerne spørge ministeren, om han vil undersøge den svenske ordning og eventuelt lægge sit lod i vægtskålen til fordel for, at man får en tilsvarende ordning ved statslige anlæg herhjemme, f. eks. ved de store baneanlæg, tunnelbanen i København osv. Jeg beder om, at ordførerne måske lige tager spørgsmålet om antikvitetslovgivningen op her, og i hvert fald hører jeg gerne om ministerens syn på det, og om ministeren overvejer at komme med forslag til en antikvitetslov, sådan at vi får noget mere magt over tingene.

Ministeren for kulturelle anliggender (K. Helveg Petersen): Igen har nogle ordførere talt om tidspresset. Jeg har tidligere sagt,

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

at jeg syntes, det var nødvendigt, vi fik betænkning nr. 517 frem, før vi kunne behandle lovforslagene. Det er også rigtigt, at min sygdomsperiode har spillet ind. Men jeg tror ikke, vi kunne være nået så forfærdelig meget længere, selv om vi havde haft adskillige måneder mere til det.

I den forbindelse er det jo meget afgørende, hvilken økonomisk ramme vi kunne nå frem til, og her er mulighederne begrænsede. Nu kan man sige, at det ikke spiller nogen rolle, om vi skulle yde nogle flere penge til disse formål. Hr. Sigsgaard sagde, at vi snart skal beskæftige os med udskrivningslovforslaget, og fru Bodil Koch kom i tanker om andre gøremål, som koster mange flere penge. Ja men det er jo en problematik, vi altid står over for; vi kan hver eneste gang, vi behandler et eller andet specialområde, kaste et længselsfuldt blik til de mange penge, der gives til andre formål — jeg husker da, at fru Bodil Koch i sin egen ministertid har sendt mange længselsfulde blikke til de penge, der brugtes til andre opgaver. Men det afgørende for mig i denne sag er, at vi her får stigende pengemidler til vor rådighed, og at vi bliver i stand til at tage nye skridt, selv om jeg erkender, at skridtene ikke er så lange, som jeg gerne så de var.

Jeg tænker her på det, ordførerne har været inde på om det værdifulde i en museunspædagogvirksomhed og i de kulturformidlende opgaver, som kan tages op med statens støtte. Må jeg sige om dette forslag i forhold til det, som fru Bodil Koch var inde på om kulturcentre, at jeg ikke har den opfattelse, at det er muligt generelt at udbygge museerne, så de bliver kulturcentre, der svarer til de krav, der må stilles til bredden af opgaver, der må tages op. Der er visse opgaver, som man på nogle museer vil være i stand til at løse, og der er nogle museer, der allerede gør det fremragende; men jeg tror ikke, at vi i almindelighed skal gøre os den forestilling, at museerne kan gå ind og blive kulturcentre, der yder over en bred skala af muligheder. Det kan blive et led i opgaven, og nu gennemprøver vi de muligheder, der åbner sig, forsøgsvis. Hvis det så viser sig, at vejen er farbar, kan vi jo når som helst vende tilbage med

den udbygning, som lovgivningsmæssigt må være en konsekvens deraf.

Når socialdemokratiet og SF stiller ændringsforslag om forhøjelse af særtilskuddet til landsdelsmuseerne, vil jeg gerne pege på, at der finder en stor umiddelbar forøgelse sted af statstilskuddet til landsdelsmuseer, nemlig en forøgelse på 1¼ million. Jeg beder om, at man dog vil erkende, at der er tale om en meget betydelig vækst af de midler, der stilles til rådighed. Jeg må yderligere føje til, at jeg netop ud fra § 6 i lovforslaget har til hensigt at søge om et dispositionsbeløb; jeg tror, at man ved dette dispositionsbeløb vil nå meget langt op i nærheden af de 375.000 kr., som man har stillet forslag om. Kløften mellem os — det er altså ikke nogen kulturkløft — er derfor ikke så forfærdelig stor. Jeg mener, at vi, når vi ser på lovforslaget som helhed, får en værdifuld udbygning; vi kan nu i fællesskab indhøste erfaringer og se, hvilke revisioner der kan være anledning til at tage op.

Hr. Sigsgaard var inde på praktiske ting, som jeg ikke her skal komme nærmere ind på: åbningstider og udlånsmuligheder. Jeg skal blot sige, at det er forhold, som vi vil tage op med museerne. Vi er interesseret i, at der bliver lejlighed for publikum til at komme på museum på andre tider end dem, der i øjeblikket findes. Vi er også interesseret i udlån, i udstationering; jeg tror, jeg ved første behandling omtalte den mulighed, at vi kan udstationere museumsgenstande i de naturparker, som vi håber vil blive en realitet.

Må jeg sige om det sidste spørgsmål, hr. Sigsgaard nævnte, at vi i udvalget har drøftet alle problemer omkring danefæaflevering. Vi har også talt om den svenske ordning, men mener, at vi ikke skal gennemføre en særlig lovgivning på dette område. Her vil jeg gerne gøre hr. Sigsgaard opmærksom på, at der i det naturfredningslovforslag, som vi skal behandle i morgen, er en lang række bestemmelser, som hjælper os og kan bruges i denne sammenhæng, og som giver os en betydelig sikring af fortidsminder.

Jeg takker ordførerne for deres tilslutning til lovforslagene og for den velvillige behandling, man har givet dem.

Formanden: Der må være mere ro i salen.

Bodil Koch: Jeg skal kun gøre en ganske kort bemærkning. Jeg synes dog, jeg må anholde kulturministeren, når han både ved disse og ved det forrige lovforslags behandling betvivlede, at vi kunne have fået mere ud af arbejdet, hvis vi havde haft længere tid. Det tvivler vi faktisk ikke selv om at vi kunne. Jeg kan i den forbindelse sige direkte til hr. Sigsgaard, at nogle af de spørgsmål, han efterlyste udvalgets stilling til, har vi bogstavelig talt kun strejft, fordi vi ikke kom ud at snakke med museumsfolkene, fordi vi ikke kom ud at se på de forskellige museumsarter og de muligheder, der var. Jeg var netop selv så interesseret i at se, hvor kan man lave det, der i nogen grad realiserer kulturcentertanken. Heller ikke jeg tror, at alle museer kan blive til det, der lå i den oprindelige kulturcentertanke, men jeg tror, en hel del af dem kan blive det.

Så kan jeg dog ikke dy mig for at sige, dog mere spøgefuldt, til den ærede radikale ordfører, at det underer mig, at han, når han ved første behandling syntes, at ministeren havde været for beskeden, ikke rakte hånden ud denne gang og hjalp ham med at komme over beskedenheden.

Ministeren for kulturelle anliggender (K. Helveg Petersen): Jeg har en bemærkning til fru Merete Bjørn Hanssen: der er ikke taget stilling til spørgsmålet om landsdelsmuseer; der skal føres forhandlinger herom.

Må jeg sige til fru Bodil Koch, at det afgørende her er den økonomiske ramme, vi har med at gøre. Fru Bodil Koch må være så realitetsbetonet, at hun kan se, at det er begrænset, hvad der kan stilles til rådighed af økonomiske muligheder. Det nytter ikke at forestille sig, at vi her har et spillerum, som er større end det, der faktisk ligger i lovforslagene. Vi kunne yderligere også godt have diskuteret bestemmelser om aflevering af antikviteter, og vi kunne have diskuteret museumspædagoger. Jeg mener,

vi har fået diskuteret nogle af disse træk, og nu står det til os at gennemføre de forslag, der kan danne grundlaget for en yderligere udbygning af lovgivningen.

Hermed sluttede forhandlingene.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om statstilskud til kunstmuseer.

Ændringsforslag nr. 1, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 2 og § 2, således ændret, *vedtoges* uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om kulturhistoriske lokalmuseer.

§§ 1-4
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes med 87 stemmer mod 53; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

§§ 5-7, ændringsforslagene nr. 2 og 3, § 8, således ændret, og § 9
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør

[Formanden.]

indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Sluttelig foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om et J. F. Willumsen-museum i Frederikssund.

§ 1, ændringsforslaget og § 2, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om begrænsning af alkoholforbruget i Grønland.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 139) findes i tidenden sp. 3346, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 3069).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ministeren for Grønland (A. C. Normann): Jeg skal nøjes med at sige tak til udvalget for det grundige arbejde, det har udført, og for den enighed, der er opnået i udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag nr. 1 om en ny affattelse af § 1, § 1 i den ændrede affattelse, § 2 og ændringsforslag nr. 2 om indsættelse af en ny paragraf vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Forhøjelse af pensionstillæg og ændring af fradragregler m. v.).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 208) findes i tidenden sp. 5681, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2855).

Der var stillet 6 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de 3 følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m. v. (Forhøjelse af pensionstillæg m. v. og ændring af fradragregler).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 209) findes i tidenden sp. 5681, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2855).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Forhøjelse af pensionstillæg og ændring af fradragregler).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 210) findes i tidenden sp. 5681, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2855).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.